№ 19

ЛЮБОСЛОВІЄ

ИЛИ

ПЕРІОДІЧЕСКО

ПОВСЕМѢСЯЧНО

СПИСАНІЕ.

ТОМ. 1. СЕНТЄМВРІЯ 1844 ЧИСЛО 6.

Испытайте писанїа, въ нихъ же бо обрящете
животъ вѣчный, и сокровище неизчерпаемое.

СМУРНА.

Въ Тѵпографіи Я. Дамїанова.

1844.

ЛЮБОСЛОВІЄ
ИЛИ
ПОВСЕМѢСЯЧНО СПИСАНІЄ.

СЕПТЕМВРІИ, 1844. [ЧИСЛО 6.

МѢСЯЦЪ СЕПТЕМВРІА.

Септемврїа (по Латінски Setember, отъ Septem, седмь, и Imber, дождь) чѣва още щото сначало мѫ се даде именованїе-то за да показѣва положеніе-то у Ялбанско-то Мѣсяцословіе, гдѣто беше седмый месецъ на година-та. Въ мало нѣкое време называшесе Германскїй, Янтωнійскїй, Вркѣлскїй, и Такітскїй, имена кои-то са на различны самодержцы, щото имъ се посака да се почитатъ ужъ като Ιѣлїй и Августъ Цесарь. Но не послѣдва до толкова доволно време почесть-та имъ, щото тїя имановаїа да се утвѣрдатъ обычнѡ и навикновеннѡ; и месец-о се върна на старо-то си име, ако и да беше отъ време-то на Нѫма деветый, а не седмый месецъ на година-та. Беше подаренъ на Ифеста.

Въ стари нѣкои живописаніа описѣватъ Септемврїа като человѣкъ облеченъ червена дреха, и накитенъ сосъ гроздїа черно и бѣло грозде, и кой-то дѣржи во єдна рѫка вѣсы (терезїи), защото во 11-й на тол месецъ Флава слънце-то во знак-атъ на Зуга, звѣздоначертанїе сирѣчь на небеса.

БЛАГОНРАВІЄ.

Прїателно є многѫ и достопохвално да даваш ъ редъ и на дрѫги-те да говорятъ, а не самѡ ты; а най повече като се намератъ старейшины-те или значителни нѣкои лица не є прилика никакъ да говориш ъ противны рѣчи и да се караш ъ. Но ако и да є добро повече да слѫшаме, а по малко да говориме, въ нѫжны-те обаче разговорки и говоренѣ-та требѫва да предпоставѫваме правда-та си и да говориме свободнѡ за нея и чиннѡ, а не безѫмнѡ.

Я споредъ способна-та пристойность, каквото требѫва сирѣчь да се разговараме сосъ секого, най добро-то наставленїе и поученіе може да є време-то, и помѣстны-о обычъ, возрастъ же и различїе-то на лица-та, на кои-то секомѫ споредъ пристойность-та требѫва да є и разговорка-та.

Въ оныа, кои-то са весма превосходны отъ насъ не є полѣзно многоглаголанїе-то, а най повече въ оныа, кои-то отъ перва-та ти рѣчь познаватъ що ще да имъ говориш ъ, на таквыа стига да имъ воспоменеш ъ мало, а слѣдователнѡ тїа ще свършатъ онова, кое-то сами произволаватъ. И не самѡ въ таквыа превосходны и по степенны, но общѡ въ сички-те хора като се розговара человѣкъ требѫва первѡ да мыслиме що ще да произнесеме отъ уста-та ни па тогава да говориме, или каквото казѫва єдинъ любомѫдрецъ первѡ требѫва да нашариме (болдишеме) азык-атъ ни во ум-атъ, па тогава да говориме; защото когато говориме така всѫе и напразно, уподобаватсе рѣчи-те сосъ плюванѣ-то ни, и сосъ гласове-те вѣтърны.

Каквото прочее художницы-те (занаятчїите), селачанє-те и прости хора не є прилично да употребляватъ распространны разговорки сосъ чиноначалницы-те градски, така и тїа са длъжни да ги прїиматъ сосъ любовь и кротость, и да имъ не отговаратъ сосъ свирѣпость, жестокость и гордость. Като се разговара человѣкъ, не є прилично да си подпира снага-та на єдна страна и дрѫга, а най повече предъ големцы-те; нито па да си ополчѫва очи-те камъ уста-та на оногозы, комѫ-то говори.

Сичко нещо що правишъ требѫва да пазишъ добре, щото да го свършишъ така, каквото прилича. Я кой-то бърза твърде многѫ, той остава отъ дрѫги-те на диръ. Каква и да бѫ была работа-та ти, като а свършишъ, требѫва да а прегледашъ, ако немашъ време за повече, баремъ єднашъ, или двапъти, итаканещешъ многѫ да погрѣшишъ

ІНДІКТІѠНЪ.

Ѝндїктїѡнъ є́ време, кое-то приключава 15 години. Постависе бо време-то на Августа Кесаря Римскаго, кой-то като побѣди и облада сичка-та земля постави тоя Индіктїѡнъ, щото значи повелѣніе (заповѣдь) петнаесетолѣтно, за да собиратъ въ това патнадесатолѣтно разстоаніе даноцы-те отъ сички-те далечны и ближны страны; защото онака сирѣчь въ ката година да ги собиратъ беше мъчно за ради распространеніе-то големо на Римска-та держава. Раздѣли го прочее на три части: на трипѣти по петь години сирѣчь, и трипѣти дань въ разстоаніе на 15 години, называемъ патолѣтный. Секо патолѣтствіе наричашесе Люстръ, то є́сть свѣтло, за това, люде-те на Онова време се веселеха сосъ свѣтила и свѣтлость, и даваха на Кесаря (на Царя си) Онова, кое-то беше опредѣленно на Кесаря сосъ благодареніе и радость; защото даноцы-те имъ не беха тешки, и не се собираха сосъ нѫжда и сила, но съ добра охота и волѧ. Въ первото патолѣтствіе даваха желѣзо и мѣдь (бакъръ) за да правятъ за войны-те ножове, копіа (мѫздраци), шлемове (презглавіа), щитове (калканѣ), брони (твърдоодѣаніе предгрѫдно), и други войнски орѫжіа (пѫсате). Въ второ-то даваха сребренницы за да плащатъ на войны-те мздовоздаяніе-то (закатъ). Я въ трето-то патолѣтствіе даваха злато за украшеніе на храмове-те Римски и богове. И така се исполняваше є́динъ кр҃гъ (коло) отъ 15 години, называемъ Індіктїѡнъ. И като начѣнваше па послѣ отъ 15-те години, отъ перва-та година наричаха а ново лѣто, на первый Індіктїѡнъ, вторый, третїй и пр. Това начѣванѣ се постави отъ первый Септемврїа месецъ

Това начало на Індіктїѡна прїа и свата наша церковь, и постави да се празднѹва первый день на Септемврїа месеца за слѣдователны-те причины и способства:

Защото въ тоя день, като се празднѹваше ново лѣто во Ѵдеи-те и по сички-те мѣста дойде Іисѹсъ Христосъ въ Назаретъ, гдѣто беше воспитанъ, и като беше тоя день сѹббота флезна въ сонмище-то (храмъ) Ѵдейско; защото беше обычай во Ѵдеи-те по болшей части въ сѹббота да се собиратъ въ церквата, и да се побчаватъ отъ пророчески-те книги. Като флезна прочее Іисѹсъ въ церквата помежд҃ учители-те, и востана да чети, дадоха мѹ книга-та на пророка Исаїа кой-то като отвори и разгърна намѣри мѣсто то, гдѣто беше написано: "Дх҃ъ Г҃дн҃ь на мнѣ: є́гѡ́же ра́ди помаза́ ма бл҃гов҃ѣствити нищымъ, посла́ма и҃цѣлѝти сокрѹше́нныѧ гра́уемъ: проповѣдати плѣне́нным҃ъ ѡ҃пѹще́ніе, и слѣпымъ прозрѣніе: ѡ҃пѹсти́ти сокрѹше́нныѧ во ѡ҃ра́дѣ, проповѣдати лѣто Г҃дне прїа́тно." Послѣ затвори книга-та и поче отъ устъ да ги побчава за спасеніе дѹшевно.

Тоя праздникъ поставиха и опредѣлиха сватїи Отцы на первый Нїкейскїй Вселенскїй соборъ, когато великїй царь Ѡнстантїнъ побѣди и покори Максентїа мѵчителя, и просвѣти сва вселенная сосъ свѣтъ на благочестіе-то, и искорени и изгони кѣсовски-те празднины, а благочестіе на хрїстїанска-та православна вѣра по секаде се распростре и возсїа, и така се возобнови па ново лѣто, каквото беше и на време-то Іисѹсъ Хрїстово, и каквото по горе рекохме.

Въ старозаконіе-то праздноваха Бреє-те тоя седмый месецъ споредъ упокоеніе-то на седмый день, кагато направи Богъ свѣт-ата въ шесть дена, а въ седмый день, то є́сть въ сѹббота почина отъ дѣлъ своихъ. Въ тоя месецъ праздноваха и за то, защото презъ тоя месецъ ковчег-о Ноевъ стъпи на Ѧратски-те горы. Въ тоя месецъ, с. пророкъ Мѡусей, слезна вторый пѫть отъ гора-та, и донесе законы-те Господны на таблицы написаны. Въ тоя м., Ѡсватися пречѹдный и преславный храмъ Господень, отъ Соломѡна созданъ, и кѣвш-о на завѣт-ата въ него се внесе. Презъ тоя м., Ярхїерей великїй є́динъ пѫть въ лѣто-то флаваше во свата святыхъ самъ, и приносеше слѹжва и жертва за себе си и за людски-те невѣжества и прегрѣшенїа. На тоя м. намѣри царица Елена честный крестъ во Іерѹсалимъ и пр.

Свата церковь постави и опредѣли да празднѹваме въ тоя м. ново лѣто, и Індіктїѡна за причина да дойдеме въ себеси и да смыслиме какво сме добро показали и направили. Тогава на Онова време, като опредѣли Ѧвгѹстъ това кр҃гно патьнадесато повелѣніе за да плащатъ даноцы-те на секо патолѣтствіе, каквото рекохме, кое-то даваха съ благодареніе и радость. Нека смыслиме сега нїе, какво отдаваме на Создателя нашего, кой-то є́ опредѣлилъ сички-те времена и лѣта, и далъ ни є́ сички-те добрыни? Той не сака отъ насъ споредъ времена-та и лѣта-та злато, сребро, желѣзо и мѣдь, но сака отъ насъ и тѫрси Христїански работы: добродѣтель, любовь, миръ, правда, трѹдолюбіе, тепла вѣра, упованіе на Бога и пр. и пр. Тыя работы тѫрси отъ насъ неотмѣтно, и споредъ нихъ ще ни дава, каквото той самъ заповѣдва и говореше тогава на Ізраилтяны-те чрезъ Мѡусея въ книги-те Левїтски, кое-то се сега на ново лѣто чети.

"Каза Господь на сынове-те Ізраилевы и рече: ако да ходите въ повелѣнїа-та мои, и ако да чѹвате заповѣди-те мои, и ако да ги прави-те, ще ви дадемъ дождь благовременъ, и земля-та ще да даде жита-та си, и древеса-та (дървете) по поле-то ще да отдадатъ плодове-те си и рожбы-те си. И ще пристигнете съ пособно време жетва-та, и гроздобер-атъ, и ще направите вїно, кое-то ще ви стигне дори до ново и ще ви стане презобилно, и ще ядете хлѣб-ата насыщенш и изобилнш, и ще сѣдите по мѣста-та ваши безопаснш и спокойнш. И ще дамъ миръ на земля-та ви, ще да сте мирни и спокойни, и не щете да се бойте отъ никого. И ще изгоним҃ сички-те люты звѣрове отъ земля-та ви, и брань (войска) нѣще да пройде и да стане по ваша-та земля. Ще изгоните противницы-те вашы, и ще да падатъ предъ нозѣ-те ви като мертви. И петина отъ васъ ще гонатъ сто, и стотина отъ васъ ще да гонатъ тысящы тысящъ (хїлядохїляды), и ще падатъ предъ васъ врази-те ви убїенни. Ще вы пригледнемъ, и ще вы благословимъ, и ще вы возрастимъ, и ще вы умножимъ и ще положимъ завѣтъ мой и любовь моя съ васъ. Ще да имате и ще ядете ланска храна, и поланска: и ветхи-те жита ще изнесете за да насипете нови жита и рожбы. И ще поставимъ любовь моя съ васъ, и ще вы обычамъ. Ще да се намѣрвамъ секога помежд҃ васъ, и ще ви самъ Богъ, и вїе щесте мои люде. Я ако да ме не послѹшате, и ако да не правите тыя мои заповѣди, и ако да имъ се непокорава-те, знайте защото щесте осѹжденни и наказанни. Каквото вїе не направихте заповѣди-те мои, и каквото развалихте завѣтъ мой и любовь моя къ вамъ, така и азъ ще ви направимъ: Ще ви наведемъ и испроводимъ скѹдость и несчастїе, ще да сѣете жита-та ваши на всѣе и празно, и ще ви ядатъ трѹдове-те ви ваши-те противницы и непрїятели, и онїа щото вы ненавидатъ ще вы гонатъ и ще вы кїатъ, и до толкова ще пристигнете, щото да бѣгате и когато вы не гони никой. И ще строшимъ безчестїе-то на гордость-та ваша, сирѣчь ще ви строша нос-атъ що сте го надигнали, и ще направимъ небо-то ви като желѣзо, а земля-та ви като мѣдяна (бакърна). И на вѣе и празно ще да є́ сила-та ваша, и земля-та ви не ще да даде семе-то си, и дървето по ниву-те и по секаде нѣще да дадатъ рожбы-те си: И ще ви испроводимъ дивы звѣрове и злы, и ще вы податъ, и ще ви истребатъ и изедатъ добычы-те ви, и ще вы направимъ да сте совсемъ малкѣ, защото ще вы погуби устремительный и силный мечь острый. Й земля-та ви ще стане пѹста, и домове-те ви ще запѹстеатъ: защото ходихте вїе на прѣко, за то и азъ сосъ простость и жестокость къ вамъ ще дойдемъ: казва Господь Богъ сватый Ізраилевъ."

СОПОВИДѢНІЕ ѪТЬ ЛѢСТВИЦѢ Самосатея.

(Предреченное вижды на 79-та стр.)

Азъ же чедо, Ученїе самь, кол҃ самь ти обыкновенна и познана, ако и да не си стигналъ ѡще на совершенно ученїе и благїй конецъ. Колкото добрыни прочее ще придобїешъ като станешъ *каменносѣржецъ*, така ти прорече, дрѹга-та сирѣчь жена; защото нищо дрѹго нѣще да станешъ самѡ работникъ, да трѹдишъ снага-та си твърде многъ, и въ това да имашъ сичка-та надежда и упованіе за живот-атъ си. Като си ты наистина невидимъ, нечѹденъ и простъ, защото ще придобывашъ отъ работа-та ти мало нѣщо колкото за хлѣб-атъ си, ще да си смиренъ и глѹпъ споредъ разѹм-атъ, и споредъ придобыток-атъ скѹденъ и сиромахъ: нито помежд҃ прїатели-те предпрїатенъ и предпочтенъ, нито помежд҃ непрїатели-те страшенъ, нито межд҃ граждане-те подражателенъ и похваленъ, но то самѡ и самѡ работникъ, и Єдинъ помежд҃ много-то человѣцы, като Єдна помежд҃ стадо-то овца, и секога на превосходны-а и богаты-а ще се боишъ, и на онзы що знае да говори ще мѹ се покорѹвашъ и кланяшъ, сирѣчь ще живѣешъ замкѣй животъ, и ще се боишъ отъ тамѡ гдѣ не є́ никой страхъ. Якоже да станешъ като Фидїа, или като Полуклитъ, и да направишъ многѹ пречѹдны работы, сички-те хора ще похвалатъ хѹдожество-то, и нѣще никой отъ Онѣа щото видатъ, като благоразѹменъ, да пожелае за да стане като тебе; защото каковъ и да си ще да те зна-

атъ не дрѣго, самш ковачъ, рѣкодѣлецъ и отъ рѫцѣ-те си живъ. Я ако да ме послѣдваш мене и да ме послѣдваш съ ревность и любовь, первш убш ще ти обавимъ многѹ работы на стары-те и прежны мъже, и дѣланіа (дѣлованіа) преславни, кои-то предвозвѣствѹвамъ и дѹмы-те имъ, и краткорѣчнш отъ сички-те преискѹсна и мѹдрафетліа человѣка предпоказвамъ и предпоставлвамъ; и дѹша-та кои-то є най предпочтенна, ще ти украсимъ и накитимъ сосъ весма многи и добри украшенія, то єсть цѣломдрїемъ (съ цѣлъ и здравъ разѹмъ), правдою, благочестїемъ, кротостїю, милостїю, благоразѹмїемъ, терпѣніемъ, ревностїю благихъ дѣлъ, стремленіемъ къ почтенности и славѣ; защото тыа са работы на дѹша-та истинно и неповрѣдно украшеніе. Ще да знаешъ прочее секакво нещо що є ставало на старо време, и щото на днешній день става ново, съ мене заедно ще провиждашъ онова щоще да стане сетне; вооще да речемъ сичко нещо щото є и Божественно и человѣческо въ мало време ще ти покажемъ и ще те научимъ; ты кой-то си сега сиромахъ, сынъ на єдикойси, като предпочтешъ онова щото ти азъ говоримъ, *по мало време ще станешъ* отъ сички-те похваленъ, и ревнителенъ, предпочтенъ, и прославенъ, и въ сички-те полѣзны работы благоразѹменъ, и отъ благородни-те и богати хора пригледанъ и желаемъ; облекло такова облеченъ като мое-то, прекрасно и свѣтло, и на секакво началство и предсѣдателство удостоенъ; ако да отидешъ некаде на некоя чѹжда земля непознанъ, не ще да останешъ невѣдомъ и непознаенъ, съ такіа опознанія ще те украсимъ и облечемъ, щото секій като те гледа, ще да принѹждава и ще подирекава другиго, и ще те показва сосъ пръстъ, и ще казва єто, тозы є оный ... Ако да стане нѣкоя достословна работа, и ако да принѹди за нихъ пріатели-те ти, или сички-те граждане да се совѣтѹватъ, сичките на тебе ще гледатъ що ще да речешъ; и ако се случи да стане потреба да говоришъ ты, сички-те въ тебе ще зяатъ и да те слѹшатъ какво ще имъ говоришъ, ще ти се чѹдатъ и ще те ублажаватъ за сила-та на говоренѣ-то ти, и ще те знаатъ като за башта благочастна. А онова щото казвамъ, че нѣкои отъ человѣцы-те наистина ставатъ безсмертни и памятовѣчни, това азъ ще ти направимъ безъ всако сомнѣніе; защото и ако да умрешъ некога ты, но неще да станешъ никога нито ще да си заборавенъ, но секога ще си заедно сосъ учены-те и просвѣщенны те, и ще се разговаряшъ сосъ най добры-те человѣцы. Виднш ли Димосѳена онаго, на кого беше сынъ, а азъ го направихъ толкова да є похваленъ и чѹденъ? Гледашъ ли Всхїна, кой-то беше сынъ на єдна барабанщица (тѹпанщика), но за мене обаче Філїппъ го предпочте и удовлетвѹва? Й Сѡкрата, и той се воспита отъ това каменносѣчно хѹдожество, но като позна у скоро по предпочтенно-то, бѣга отъ него, и самоволенъ дойде кодъ мене, не слѹшашъ ли че отъ сичкі-а свѣтъ є похваленъ и славенъ? А като оставишъ тызе и немаришъ толкова, и таквыа мъже, сирѣчь като оставишъ и дѣланіа (дѣлованіа) пресѣтли, и словеса почтенни, и образъ благолѣпенъ, и почесть, и слава, и похвала, и предсѣдателства, и сила, и началства, и благорѣчіе и благоразѹмно счастїе, ще се облечешъ тогава и дреха сиромашка, и ще земешъ образъ раболѣпенъ (робскій), и подпорка въ рѫце-те, и дълбачка, и сѣкира, и чекичь ще дѣржишъ секога въ рѫцѣ-те си, наведенъ надъ работата, ниспадналъ, на гола земла и въ прахъта, сѣдналъ, и споредъ секій образъ уничиженъ и уничтоженъ; никога нещe да подигнешъ глава, нито да смыслишъ и да изобрѣтешъ нито нещо мѫжественно, нито свободно, но секога ще ти є опредѣленна паметь-та въ работа-та ти, и нея самш ще гледашъ да уработишъ, а не дрѣго нещо да пристигнешъ да украшавашъ; и нещe да имашъ никога време за да предпоставишъ себеси и да се твишъ благочиненъ и украшенъ, но ще да си и отъ каменѣ-те по доленъ и по безчестенъ.

Като говореше та още тыа дѹмы, азъ не чекахъ да свърши говоренѣ-то й, но веднага станахъ. И неприлична-та онам жена, и работница-та оставихъ, и прейдохъ въ дрѹгата жена, кои-то се называше ученїе и кои-то ми говореше, и сосъ радость и ревность при нея прибѣгнахъ, а най повече като ми дойде на память-та сопа-та (дебелата тоага), която веднага като начехъ вчера да работимъ обдарѹваме таквыа болки щото ми още не прехождатъ и болатъ ме. Й она, работница-та казвамъ жена, като а оставихъ, съ перво се разсърди и гнѣвашесе на мене, и рѫце-те си бїеше и забы-те си скържеше; а най послѣ, каквото слѹшаме за Нїова, окаменисе, и като камень стана. А ако да по-

страда пречѹднш, повѣрвайте; защото сновидѣнїа-та са чѹдотворни. Дрѹга-та прочее жена, като погледна на мене, рече ми ще да ти воздадемъ воистинно и ще ти заплатимъ за тая правда, защото сирѣчь направи добро разсѹжденїе и предпочте ме, и пріиди (єла) сега, качисе на тая колесница (талига), (понеже ми показа єдна колесница съ крылаты нѣкои конѣ, подобны на крылаты-а конь Пигаса) да видишъ каквы и колкѹва големы работы, като ме не послѣдваше, ще да ги не познавашъ. Като се качихъ прочее, та караше колесница-та, и конѣ-те оправѹваше; а азъ като се искачихъ на высоко, смотрѣвахъ и гледахъ, по секаде отъ истокъ дори до западъ слонца, градове, и народы, и различни хора, и каквото Трїптолемъ сѣехъ нещо по земла-та; но точнш не помнимъ веке що беше и какво онова що сѣехъ, но само то помнимъ, че отъ оздолѣ като гледаха человѣцы-те, хвалеха ме, и сосъ рѫкоплесканїе и слава, гдѣто пристигнѹвахъ сосъ литнѹванѣ-те, испровождаха ме. Като ми показа прочее таквїа големи нещa, и обави мена оныа щото ме хвалеха, пакъ ме върна, кой то не бехъ облеченъ веке сосъ онова сѫщо-то облекло, кое-то имахъ като литнахъ; но виждаше ми се че се връщахъ свѣтло облекло облеченъ. Като пристигна прочее и башта ми, кой-то стоеше и чекаше, показа мѹ онова облекло, и мене, каковъ прихождахъ; воспомена и дрѹго нещо какво за мене въ мало време требува да смысли и да опредѣли. Тыа работы помнимъ като видохъ, кой-то бехъ още на 12 годины, вижда ми се да се смѹтихъ отъ страх-атъ на болки-те. Но помеждѹ говоренѣ-то, може нѣкой да рече, ѡ чѹдо, многѹ дълго сновидѣнїе. и съдебно. Послѣдрѹгъ отваживавасе и казва зимно сонозрѣніе, че най големы са нощи-те или тривечерно є ужъ и това като Йракліево-то. Що мѹ дойде прочее да ни бладослови таквыа работы, и да ни воспоминава дѣтинска нощь, и сновидѣнїа стари, и веке престарели? Защото є такова нещо щото є отдавна прешло. Дали ны поима и чини за нѣкои лицемѣры? Не є то, ѡ добрый дрѹже; защото нито Ксенофѫнъ като повѣствѹваше некогашъ сновидѣнїе-то показа лицемѣріе и претворство, каквото мѹ се виждаше во отечески-а домъ, и прічаа; защото знаете че не є лицемѣріе видѣнїе-то, нито па като да бладослови опредѣли и поище да го повѣствува; а най паче во врема бранное и войнско, и во врема отчаянное, като ги беха обиколили противницы-те; но повѣствованїе-то имаше и нѣкол полза. И азъ убш повѣствувахъ вамъ това сновидѣніе за тая причина и себепъ, за да иматъ склонность малки-те момче-та за удобреніа разѹмни, и да пріиматъ ученіе сосъ любовь и ревность за кое да иматъ и добро упованїе и надежда; а най повече ако нѣкой отъ нихъ не бреже и казва че є сиромахъ та се отклонѹва отъ ученїе-то и отдалечава, и разпалюва природни-те мѹ отъ Бога дарованїа, знамъ добре че ще се укрѣпи и ще пріима дерзновеніе и надежда че ще да успѣе въ добро, като чѹе това мое приключеніе и повѣствованїе, и ще ме има за себеси способенъ примѣръ и юрнекъ, като смысли каковъ бехъ азъ, и какво се устремихъ и предпочтехъ удобреніа-та на разѹм-атъ ми, и пожалихъ за ученіе, нито се па уплашихъ отъ тогавашно-то ми сиромашество, а каковъ самъ сега, вы сами видите, ако и да не самъ нещо дрѹго, по крайней мѣрѣ баремъ не самъ по доленъ отъ каменнодѣлцы-те.

Тозы дѹкіанъ, кой-то повѣствува това горереченно-то сновидѣніе, беше сынъ на єдинъ простъ и сиромахъ человѣкъ отъ Самосата градъ въ Сѵріа (Парашамъ), той дѹкіанъ, като виде това вышереченно-то сновидѣніе предпочте ученіе-то и послѣдова го съ голема ревность и любовь, щото изѹчи сички-те высокоѹмни ученіа; а послѣ странствѹва на многѹ чѹжды страны во Блада сирѣчь и Бгупетъ за да придобїе различны разѹмы и обычаи многовидны. дѹкїаново присѹтствіе бышево второ-то столѣтствіе по Хр., той є єдинъ отъ най славны-те и значителни второ-Блински списатели, и най послѣшенъ споредъ краснорѣчіе-то и свойственно Блинско благорѣчно произношеніе и чисто сочиненіе. дѹкїанъ описа сѹетство-то человѣческо, и сѹетна-та и человѣческа слава на най значителни-те лица по свѣт-атъ, и на секаквовидны-те чинове сирѣчь предпостави, че послѣ по смерть-та нема никакво различіе помеждѹ человѣцы-те, сирѣчь не се предпочита тогава нито царь, нито кназь, нито боларинъ, нито богатъ, нито полководецъ, нито чиноначалникъ, нито войнъ, нито силный, нито мѫжественный, нито и каковъ да бы былъ и на какво и да є достойнство не се предпочита, ако не є достоенъ за предпочтеніе. Най послѣ тоа дѹкїанъ пріима въ Римъ многопочтенно началство.

ХРІСТІЯНСТВО.

(Предреченное вижь на 69-51-34-и пр.)

Най многочисленни-те отъ тыя въ Соединенни-те Америїкански жителства са, гдѣто са почти шесть-та часть на жители-те, сирѣчь, като раздѣлишъ сички-те жители на шесть части (парчета), тїя са єдна часть. Помнозина-та сѣдатъ въ жителства-та: Менъ, Rhodo-Island, Вїргінїа, двѣ-те Каролїны, Géorgie, Alabama, Мїссісїпа, Теннесїй, Кентекѣ, Indiana и Illinois. Доволнш се намиратъ и у велика Бретанїа, у Олландїа, у южны-те Рwссійски области и у Прѹсійски-те страны Данчика и Маремвердъ.

Д. Кѹакере-те, и тромалєє (trembleurs) именѹеми отъ нѣкои списатели, а тїя себеси именѹюще дрѹзы назчихасе и наставихасе отъ Гешргїа Факса (Fox) около 1647-то лѣто; вѣрѹватъ свѣта троица, и слѣдователнш божествословіе-то. Паденіе-то на предѣды-те, обѣщаніе-то на спасителя, и избавленіе-то чрезъ Хрїста оглавлаватъ и содержаватъ вѣра-та имъ. Не пріимать избраніе-то и возвышеніе-то чрезъ благодать, ако не є достоподаваніе на дѣла-та. Кѹакери-те немать нито символъ, нито обычаи, нито тайны, нито па крещеніе и комкѹваньє. Не се противатъ на водно-то крещеніе, имать го обаче за ненѹжно. Четыри главы на чертаватъ и сочинаватъ основаніе-то (темелатъ) на Кѹакерїство-то: 1) Мїрска-та власть не може да дава законъ на вѣроисповѣданіе-то. 2) Клатвы-те що ставатъ предъ мїрска-та власть беззаконни са. 3) Брань и бой не може да быде; за това се предаватъ на секакво принѹжденіе; противленіе-то имъ не пристига никога въ кровопролитіе; не подлагатъ въ бѣдство живот-атъ на противник-атъ имъ; по добре се оставатъ да се заколюватъ непомощни. 4) Мздовоздаваніе на дѹховны-а чинъ беззаконно го иматъ; за това не плащатъ десеточы, кои-то ввеоха самш за притежаніе свящennикшвъ. No десеточницы-те зиматъ сходственна-та заплата безъ секакво прекоречіе. Облекло-то, кѹщи-те, и сѣдове-те имъ приспособлаваге и правагсе самш за потреба-та, нѹжна и полезна; нещо що то є повече и вонъ отъ нѹжна-та потреба, нито го сакатъ, нито го употребляватъ. Кѹакери-те позорища-та (τὰ θέατρα) иматъ за грѣшна работа, така за грѣшна работа иматъ, игры-те сосъ зарове-те и сосъ дамы-те, книгограніа, чопове (жребіи), празны-те разговорки, злонравни-те прочтенїа, пѣсни-те, лов-атъ. Не произносатъ отъ язык-атъ имъ тыя рѣчи: Приключеніе, Предопредѣленіе, Счастіе като хѹлны и порѹгателны на божіе промышленіе. Секомѹ говоратъ сосъ: Тызе (ты).

Тїя любомирни єретїцы весма се упражнаватъ въ търговїа и вообще сички са богати; намерѹватсе у велика Бретанїа и по болшей части у Англїа, и у Америїкански-те жителства, а най повече въ средоточни-те жителства, и во Rhode-Island. По мнозина-та отъ тыя намиратсе у Пенсулваніа (Америка).

В. Моравє-те братїа или Брнхѹтери. Перво-то именованіе воспоминава ни єресь-та на Коемцы-те и Моравцы-те братїа, отъ кои-то происхождатъ и тїа; а второ-то именованіе приноси ни на паметъ созиданіе-то (сградата), кое-то се направи на 1721 у Брнхѹтъ. Тїа єретїцы вѣрѹватъ, че чрезъ нѣкое внетрешно умопросвѣщеніе и чрезъ къ Богъ приобщеніе полѹчава человѣкъ совершенство; употреблаватъ въ разговоры-те имъ и въ литѹргїа-та имъ поставенны рѣчи, и виждатсе да иматъ вѣроисповѣдно нѣкое благочѹвствованіе. Пріиматъ наслѣдственно-то и прародително прегрѣшеніе отъ престѹпленіе-то Адамово и чрезъ смерти Хрїстовы прощеніе-то, и че Хрїстосъ є Богъ, а пекло-то (паклото) вѣчно. Ѹправленіе-то на свящennицы-те имъ или на церковны-те старѣйшины распространяваше въ многѹ дѣланїа на мірскі-а живота; н. п. въ женидба, стажаніе и придобытокъ на недвижимо-то имѣніе и пр., гдѣто є нѹжно снисхожденіе-то имъ. Запрещенно є да се сѹдатъ въ мірски-те сѹдилища, Начертаватъ нѣкой видъ на народоправленіе, въ кое-то полза-та на простолюдины-те є секога покорна въ полза-та на общество-то. Иматъ попеченіе многѹ за тѣлесно-то и нравственно-то воспитаніе на дѣца-та. За да отбѣгѹватъ лесно на дрѹги-те Хрїстіаны отъ общество-то имъ иматъ три побченїа: Моравїнско, Лѳиранско и преобразително церковно.

Моравїє-те братїа, кои-то за уподобленіе-то имъ премного сосъ Кѹакеры-те именѹватсе и Германски Кѹакери, многѹ са распространни. Иматъ учрежденїа въ Германїа (Нѣмска земля); во Бланетїа; и Олландїа; во Англїа; въ Рwссїа; и Индїа; Гвїнеа; Данїйски страны на Африка, въ мысъ на доброе упованіе; Оттентотски страны на южна Америка; с. Ѳома; с. крестъ; с. Іоаннъ на Данїйски-те Антїли; Іамайка; Англїкански-те Антїли и пр. и пр. во Вирлеемъ, Назаретъ и пр. во Американски-те соединенни жителства и пр. и пр. Сѣдалище-то (столицата) имъ є у Брнхѹтъ, малки градъ на Саксонско-то царство, гдѣто се намира сборище-то цюто ги управлава, сочиненно отъ тринадесать лица избранни отъ сокор-атъ.

Посланницы-те на Моравски-те братїа распространиха, каквото онїа на Западна-та церква повече отъ дрѹги-те Хрїстїански общества дори до послѣшни-те ни времена Вуаггелско-то побченіе въ сички-те тѹземцы на различны страны свѣтски.

З. Сведемвѹргїанє-те, именѹеми така отъ наставникъ-атъ имъ Сведемвѹргїа, кой-то беше єдинъ отъ Епїстимско-то училище на Стокольмїа и славенъ ископословъ (ὀρυκτολόγος). Отъ ученіе-то на тѣлесны-а мїръ обърнасе Сведемвѹргїй на дѹховны-а; стана Богомѹдрецъ, и казѹваше че се разговараше честш сосъ аггелы-те, и набчисе отъ нихъ многѹ нещо за Бога, за свящenно-то писаніе, за посмертно-то состоаніе на человѣцы-те, за небо-то (рай-атъ) и за вѣчна мѹка, за дрѹги-те свѣтове и жители-те имъ. Три-те основателни членове на побченіе-то мѹ слѣдователни-те са: божество-то Хрїстово, свящenно-то писаніе, и любовный животъ. Колкѹва и да са прегрѣшенїа-та на человѣка, може да се возроди и да се спасе, ако се обърне на правый пѹть не отъ славолюбіе и свѣтство, но отъ отбѣгѹваньє отъ зло-то и отъ прилѣпленіе къ любовь добродѣтелей. Сведемвѹргїй издаде за това подробно Статїстіко (изброюваньє) за небо-то, вѣчна-та мѹка и за планеты-те, и описа жители-те имъ и нравїа-та имъ. Зрѣнїа-та мѹ са пречѹдни призрацы и мечтанїа, совсемъ то возвѣщава ги и проповѣдва сосъ совершенно увѣреніе безъ да предполагa прелщеніе на чѹвства-та.

Сведемвѹргїмство-то, совсемъ що проникна у Свекїа, малцина обаче тамш намѣри послѣдователи, на кои-то по мнозина-та се намерѹватъ распрѣснати у Голландїа. Намерѹватсе и у Олландїа, и Блветїа; но помнозина-та са у Англїа, а най повече въ градове-те: Лондонъ, Брїстолъ, Бермїнхемъ и пр. въ Бастшнъ и Мансестеръ са многочисленни. Мансестеръ є като митрополїа на тая єресь. Сведемвѹргїанє-те иматъ храмове въ совокѹпленни-те жителства, у Філаделфїа, Балтїмора, и Невіорако; още и у Индїа и

южна Америка. Понеже вѣрѹватъ, че у внетрешны-те Африкански страны има учрежденна и установленна совершенно церковь нова Іерѹсалимъ испроводиха на тая страна земна посланницы и содѣйствѹватъ многѹ да се направи тамш преселеніе у Сїерра Леона. Каролъ тринадесатый царь Свекїйскій, като не беше се возвысилъ още на престол-атъ, и славни-те страннообходницы Спарманъ и Норденскіолдъ беха Сведемвѹргїанє. За да распространатъ побченїа-та имъ издаваха седмь повседневницы (газеты), и послѣдѹваха изданіе-то имъ въ Лондонъ подъ именемъ Новъ Іерѹсалимъ.

З. Мефодїстє-те. Гнѣздо-то на тая єресь є панепїстим-о Оксонскій, гдѣто проникна на свѣтъ отъ нѣкои ученицы около 1730-то лѣто. Іоаннъ Веслей беше имъ предводитель. Пристѣателнш ги именѹваха Мефодїсты, за законство-то и жестокость-та, що то показѹваха вонкашнш на животатъ имъ. Братїа-та Іоаннъ и Каролъ Веслей соединихасе на 1735 сосъ Гешргїа Хїетфелда. Мефодїстє-те пріиматъ разтлѣніе-то (развалюваньє-то) на человѣческі-а родъ отъ паденіе-то Адамово, и чрезъ Хрїста спасеніе-то мѹ, и чрезъ вѣра-та освященіе-то, сосъ различіе че Хїетфелдъ чини за нищо добри-те дѣла, ако не происхождатъ отъ вѣра-та, а Веслей ги сака неотбѣжни. Веслей запрещава послѣдователи-те мѹ отъ позорища-та (сеирете), отъ книгоиграньє-то, хоро-то, конозданьє-то, украшенїа-та по раце-те, вїно-то, ракїа-та, и тѹтѹнь-атъ. Мефодїстє-те учредиха и поставиха училища недѣлни и ревность-та имъ неправи многѹ нравїа-та и обычаи-те. Сосъ похвала се воспоминаватъ още до сега пременения-та (променѹваньета), кои-то направиха во въглары-те на Брїстолъ, во каменносѣчницы-те на Karnvala, и во дрѹги мѣста. Мефодїство-то се раздѣлава на два видове: послѣдователи Хїетфелдови побчаватъ предопредѣленіе сосъ ревность-та на Калвїнїсты-те, а послѣдователи-те Веслейеви пріеха пакъ законы-те на Ярминїаны-те, и тїа са по многочисленни.

Около среда-та на осмьнадесато-то столѣтствіе отдѣлихасе Мефодїстє-те отъ Англїканска-та церква, сосъ кои-то беха сначало. У Олландїа и у соглашенни-те жителства Американски успѣватъ пречѹдно, гдѣто на днешній день умноженіе-то имъ стана десать пати повече отъ каквото беше предъ 10 годины. Иматъ цвѣтѹщи поселенїа у Індїа, а най повече у Калкѹта и Сейланъ и

въ големы а Ѡкеанъ въ Сантвїхїкъ на Ярхїпелагъ. Първи отъ протестанты-те Мефодїтѣ-те са, кои-то направиха обычай да повчаватъ вѣра-та по улицы-те (сокацы-те) и по секакви дрѫги мѣста. Свящennицы-те имъ нематъ твердо и уреченно сѣдалище, но намѣрватсе секаде, и онїа кои-то имъ слѣшатъ повченїе-то имъ многажды собиратсе по хїлады.
(Преведенно отъ Землеописанїе-то на Балби).

СЛАВЕНСКЯ ДРѢВНОСТЬ.

(Предслѣдованїе на 66-59-47 и пр.)

Рекохме, че тїа старославенски народове според различни времена стари заселихасе по тыа страны, кои-то се называть на днешнїй день Болгаріа, Сербїа, Боснїа, Славшнїа, Далматїа, Македоніа и Ѳракїа, и на кои-то присѫтствїе-то по тыа страны подтверждавасе и увѣрява още отъ Дарїево-то, Фїлїпово-то и Александрово врема. Но като посмотриме по на дълбока древность на тыа народове, шото са были по Ѳракїа, и отъ двѣ-те страны на Дѫнавъ, а най повече на сѣверна-та мѫ страна, ще видиме и ще найдеме това присѫтствїе нихно доказателнѫ още отъ предъ време-то на Трѫадскїа бой, кое-то не є странно и претворно, но вещественно; защото, каквото доказахме още на 4-та стран., нѣкои отъ Мосохови-те племена послѣ отъ потоп-атъ 256 годины преидоха изъ Ясїа отъ Каппадокїа во Бурѫпа чрезъ Кавкаски-те горы помежду Каспїйско и Черно море, и чрезъ Черно и Меотїйско море по различны сѣверны страны, и според различни весма стари времена распространихасе дори до Балтїйско и Фїническо море и пр. и пр., то не є мѫчно и непривродно да са были пристигнали и повышереченни-те мѣста, сирѣчь край Дѫнавъ и пр. на онова невоспоминаемо и весма старо врема, кое-то, кой-то є любопытенъ, може да познае и отъ Славенскїа Древности, изданы въ Москва на 1842, гдѣто описѫва подробнѫ поселенїа-та и живенѣ-то на тыа народове при Борусѳенъ рѣка, Нѣпръ р., Ѳермодѫнъ р. Меотїйско и Черно море, Дѫнавъ и пр. и пр. и пр.

Но да предпоставиме според тїа весма стари времена тыа Старославенски народове требѫва да зазначиме первѫ, че тыа народове воспоменѫватъ и повѣствѫватъ Историцы-те подъ различни и многовидни имена. Во общe Блински-те Историцы, като повѣствѫватъ за тыа сѣверны народы именѫватъ ги Скѫфаны, то єсть Чѫдь; а особнѫ, Мусїаны, Геты, Бастарны, Саврометы, Колары, (ἀμάξοικοι), Пастирницы (Νομάδες) и пр. и пр., зи кои то по способной возможности доказаѫеме, и ще ги познаеме несомнѣнно отъ нравїа-та имъ и обычаи-те, шото и до днесь гледаме въ нихны-те потомцы и сѫмоязычницы, каквото се показаха и Пѣанє-те отъ именованїе-то имъ, отъ нравїа-та имъ и обычаи-те имъ; кой неще да поеме онаа пѣанина жена за славенонародно-то и нравїе Славянина? кой-то виде Дарїй сосъ ведро-то на глава-та, вретено-то въ рѫка-та, и конь-о по нея отъ мышца та и вързанъ и воденъ?

Рекохме че сегашна Колгарїа на стоpo врема назыкашесе долна Мусїа, а Сербїа, горна Мусїа. Посидѫнїй описѫва по тїа мѣста Мусїаны-те, Геты-те така и Дацы-те, и според нѣкой способный, образъ предпоставлява ги така шото да познае секїй явно и чистѫ отъ кои племена може да происхождатъ тїа сѫщїи народи, кои-то са тогава тамѫ живѣали. Казѫва, че Мусїанє-те и Гетє-те за благочестїе и честь воздержавахасе и не ѣдеха масо, но медъ, млеко, и сыренѣ, и живѣеха мирнѫ и спокойнѫ, и че за това се называха благочестиви и дѫхожители "καὶ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι κατ' εὐσέβειαν, διὰ δὲ τοῦτο καὶ θρεμμάτων· μέλιτι δὲ χρῆσθαι, καὶ γάλακτι, καὶ τυρῷ, ζῶντας καθ' ἡσυχίαν· διὰ δὲ τοῦτο καλεῖσθαι θεοσεβεῖς τε καὶ καπνοβάτας" и че нѣкои отъ нихъ и безъ жены живѣеха, за кое дрѫгошъ казаѫеме. Я Омиръ называ Мусїаны-те храбры и мѫжественны, и прочѫдны кобылодойцы, млекоядцы, и непричастны, най правѣдны человѣцы.

« Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν,
» Γλακτοφάγων Ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπων »

Страв. Землеописатель казѫва Геты-те и Мусїаны-те, че Влинє-те ги называха Ѳракїаны, и че живѣеха и по двѣ-те страны на Дѫнавъ "Οἱ τοίνυν Ἕλληνες, τοὺς Γέτας, Θρᾷκας ὑπελάμβανον· ᾤκουν δ' ἑκάτερα τοῦ Ἴστρου καὶ οὗτοι, καὶ οἱ Μυσοί, Θρᾷκες ὄντες καὶ αὐτοί, καὶ οὓς νῦν Μοισοὺς καλοῦσι." Я Гетє-те, че са явно отъ тоа сѫщїй старославенскїй народъ, тоа па Стравшнъ свидѣтелствѫва и казѫва Дацы-те са єдиноязычницы сосъ Геты-те "Ὁμόγλωττοι δ' εἰσὶν οἱ Δάκοι τοῖς Γέταις." Я Дацы-те, каквото и на 48 стран. рекохме, беха отъ това само и исто старославенско племя, кои-то, каквото казѫва Страшнъ, живѣеха тогава по долна Мусїа около Средецъ градъ (Софїа), и по горна Мусїа; а Гетє-те са живѣали по долна Мусїа дори до Черно море, и сичка Ѳракїа "Γέτας μὲν, τοὺς πρὸς τὸν Πόντον κεκλημένους καὶ πρὸς τὴν ἕω, Δάκους δὲ τοὺς εἰς τἀναντία πρὸς Γερμανίαν καὶ τὰς τοῦ Ἴστρου πηγὰς" Така и сосъ Ѳракїаны-те беха Гетє-те єдиноязычницы "Ἐτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν Αἴλιος Κάτος μετῴκισεν ἐκ τῆς περαίας τοῦ Ἴστρου πέντε μυριάδας σωμάτων παρὰ τῶν Γετῶν, ὁμογλώττου τοῖς Θρᾳξὶν ἔθνους, εἰς τὴν Θράκην, καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι, Μοισοὶ καλούμενοι" Тїа два-та народове Дацы-те сирѣчь и Гетє-те до толкѫва беха се умножили по тїа мѣста, шото 200 тысящы войнство на онова старо време имаха "Αὐξηθέντες οὖν ἐπὶ πλεῖστον, οἵ τε Γέται, οἵ τε Δάκοι, ὥστε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐκπέμπειν στρατιάς." Тїа Гетє се биха сосъ Лусїмаха полководца Ѧлександрина, кой-то се устреми на нихъ, и комѫ-то не самѫ че надвиха, но и живъ го фатиха въ бой-атъ, и не мѫ сторихa нищо зло, но сосъ почесть испроводиха послѣ, като мѫ показа тогава Дромїхетъ Гетскї о царь, просто-то имъ живѣнѣ, и самоволно-то имъ сиромашество, и каза мѫ че съ таквїа хора да не дерзне никакъ и никогашъ да се бїе, но най паче да ги има пріятели, това като мѫ каза угости го и испроводи го съ любовь (Страв. кн. 3.) Тыа вышереченны народы по секаде предпоставлява Стравшнъ, че са живѣали по тїа горереченни мѣста, въ кои-то са се преселювали честѫ по секаде според времена-та и храна-та за стада-та имъ, и по секаде гдѣто са отхождали сосъ кола-та имъ са се преносювали и сосъ стада-та имъ заедно; затова ги называтъ Колесницодомны, и Пастевенницы "Ἀμάξοικοι, καὶ Νομάδες". А Кастарны-те показва че са живѣали и въ Пеуки островъ, гдѣто беше прибѣгналъ Сѫрмъ царь Трїеаллїанскїй отъ Александра, каквото рекохме на 67-та стр., и по нѣкои Ѳракїйски мѣста. И Саврометє-те че са различни, отъ Скѫфаны-те Ѳфоръ предпоставлява, кой-то є ишелъ въ Скѫфїа, и казѫва че Саврометє-те не приличатъ сосъ Скѫфаны те; защото тїа са такиви, шото и человѣческо месо ѣдатъ, а Саврометє-те никакво месо не ѣдатъ, но млеко, сыренѣ, масло, медъ, каквото рекохме за по горны-те Мусїаны-те сирѣчь и Геты-те.

Според тїа доказателства, и природны обычаи секїй може да се увѣри несомнѣнно отъ кои и какви племена происхождатъ тїа вышереченни народи, и на колкѫва дълбока

старина заселилисасе по тїа мѣста, въ кои-то потомцы-те имъ и до днесь обитавать. И безъ секакво сомнѣнїе може да се увѣри человѣкъ; защото тїа Мосохови потомцы, като прейдоха изъ Ясїа во Бурѫпа, нѣкои кам сѣверѫ, а нѣкои кам западъ, каквото рекохме и на 4-та стран., къ сѣверна страна пристигнаха дори и до Балтїйско море, а къ западна до Италїа, то не є чѫдно и мѫчно да са се вселили и въ тыа вышереченны страны, кои-то са по предпочтенны, и кои-то имъ са были по наблизѫ, нежели Балтїйско, и Ядрїатїйско море. Това се увѣрава и отъ според различни времена преселенїа по нихни те мѣста на славенски-те народове; защото природнѫ, ако да не беха тїа єдиноязычницы съсъ славено-Іллурїцы-те, не можеха лесно да се засѣдатъ помѣста-та имъ Іллурїцы-те и да обладатъ и усвоатъ толкѫва многораспространны области. Защо прочее неостанаха у Италїйска-та земля, кoато є толкѫва благоплодна и прерадостна? и въ кои-то се първѫ и първѫ вселиха? То є явно, че понеже не намериха тамѫ єдинoплеменницы, и єдиноязычницы, каквото тѫва въ Мусїа сирѣчь, Ѳракїа, Македоніа и пр., но намериха иноплеменницы, и иноязычницы, за това и не можеха тамѫ да останатъ и да живѣатъ, но като се утѣсняваха тамѫ отъ иноязычницы-те, принѫдихасе и прейдоха по тїа мѣста, гдѣто намѣрѫваха природно свойство. За що, казѫвамъ, не успѣха тїа славенски племена въ Немската земля, и Германска-та во Унгарїа сирѣчь, Прѫсїа, дехїа и Боемїа? но оставиха онїа мѣста та се вселиха по тїа, гдѣто иматъ и до днесь сѫществително бытїе и присѫтствїе? То є явно и твердо доказателство, че понеже по оныа области и мѣста немаха єдиноплеменницы и єдиноязычницы, каквото по тїа, за то нѣкои отъ нихъ, кои-то останаха по Германска земля и пр. изгѫбиха и обычаи-те си, нравїа-та си и язъкатъ си, а най послѣ и бытїе-то имъ и присѫтствїе-то имъ народно. Нѣкои па отъ нихъ, кои-то беха по на восточна страна, сирѣчь по днешна Рωссїа, понеже живѣеха по различни особни мѣста, по кои-то немаха сосъ иноплеменницы смѣшѫванѣ, вкоренихасе въ нихъ, умножихасе и утвердиха, шото секакво слѣдователно послѣ нашествїе отъ иноязычницы и насилѫванѣ отгнаша. и неповредими милостїю Божїею останаша даже и до днесь преславнѫ и благочестнѫ. Я

нѣкои пакъ отъ нихъ по онїа мѣста, въ кои-то немаха никакво спокоенїе и миръ отъ Скуѳаны-те, Массагеты-те (Татарите, и отъ други такивы противницы и иноплеменницы, споредъ различни времена умноженни и утѣсненни помеждѹ нихъ за упокоенїе и свободно живенѣ принѹдихасе и прейдоха споредъ различни времена, каквото ще видиме слѣдователнѡ отъ перво-то почти столѣтствїе дори и до двандесато-то подъ различни и многовидни имена, Славяны сирѣчь, Унны, Печенаги и пр. и пр., и вселихасе и заседѣха по тїа сегашны области, гдѣто намѣриха нихны єдиноплеменницы и сѹщоязычницы, съ кои-то имаха природно свойство, и природна склонность и соединенїе, и гдѣто най послѣшно-то имановане на тыа старославенски народове вкорениха, на кое-то бытїе-то и присѹтствїе-то благодатїю Божїею и до днешнїй день на сичкї-а свѣтъ є явно и вещественнѡ сѹществително.

Отъ вышереченно-то доказателно предпоставленїе видисе чистѡ колкѹва старовременно преселенїе и заседѹванѣ по тыа области и мѣста на тыа старославенски народове є было, въ кои-то сѣдатъ на днешнїй день. И въ кои-то перво наважденїе и насилѹванѣ претърпеха и посреснаха отъ Дарїа, Персїйскаго царя; по него послѣ отъ Лусїмаха Ѳракїянина полководца, каквото и по горе рекохме, но отъ двамина-та не чѹвствѹваха и не потеглиха таквам повреда, каквато отъ Фїлїппа Македонскаго, и отъ сынатъ мѹ Александра великаго. А послѣ по Александра въ доволно врема живѣеха мирнѡ и спокойнѡ по секаде гдѣто се намѣрѹваха дори до Октавїаново-то врема, (виждь на 54 стран.); защото споредъ Науклира Историка, виждасе, да са имали нашествїе и гоненїе отъ Октавїана Цесара тїа старославенски народи, кои-то са живѣали тогава въ Панноніа, сегашна Славонїа. На тоа Октавїановъ бой гледаме перво произнесенно отъ стары-те Историцы Славянско-то има; защото тоа Историкъ Науклиръ, именѹва вообще Славяны: Панноницы-те, Далматы-те, и Іллурїцы-те. Но споредъ славеноморавскаго Историка Ульмана, каквото и на 5 стран. описахме, видисе това имановане славянинъ сирѣчь, че є весма многѹ по старо, защото той казва че има Венетинъ келтско є и значи славный. Като повѣрѹваме това доказателство, то є явно тогава че това имановане воспоминавасе отъ. Омира стїхотворца още отъ времена, които са были почти 1200 годины пр. Хр. и по напрешъ, но каквото многѹ други повѣствователни изасненїа за тыа народове намѣрѹвасте въ дѣлбоко невѣденїе и непознанїе така и имановане-то имъ въ старо врема весма рѣдко се намѣрѹва воспоминаемо, което потаисе до тогава, до гдѣто немаше за тыа народове пристойни Историцы; но като за фатиха Вузантїйски-те Историцы да описѹватъ различни повѣствованїа за различны народы, по свѣт-атъ не можеха да утаатъ това имановане и да го невоспоменаватъ, но споредъ движенїа-та имъ, прехожданѣ-то имъ и присѹтствїе-то имъ по сегаде честѡ воспоменаватъ и описѹватъ това славенско имановане, кои-то като пристигнеме до тамѡ, сирѣчь до тїа времена, когато го воспоменаваха описащемъ по дробно какво и цо и споредъ коа причина така, каквото за него подобнѡ и за Сербско-то, Болгарско-то и Рѹсїйско-то.

слѣдѹва.

ВОЗДВИЖЕНІЕ

честнагѡ и животворящагѡ Креста Гдна.

Като царствѹваше въ Римъ Максентїй мѹчиль, многѹ досажденїа правеше не самѡ на Хрїстїаны-те, но и свои-те си пріятели убиваше и имѣнїе-то имъ грабеше; затова испроводиха Римлане-те скрышнѡ на Кѡнстантїна, кой-то беше у Брїтанїа, и молиха мѹ се да ги избави отъ тоа безчеловѣчный мѹчитель. И Кѡнстантїнъ отписа на Максентїа и совѣтѹваше го да не прави такива безчеловѣчества, а той повече стана золъ, и за фати още повече да озлобава Римски-те хора и да ги утѣснява, и нещеше баремъ да знае Кѡнстантїна. За това прочее Царь Кѡнстантїнъ воздвигнасе на него съ войска за да го смири и да избави люде-те отъ мѹчителство-то негово и безчеловѣчество-то. Но като виде, че Максентїева-та войска беше по многѹ и по силна, намѣрѹвашесе въ големо сомнѣнїе и размышленїе какво ще повѣди тоа чародѣйный и лютый звѣръ, за това наче да се моли Богѹ, кой-то обладава небо-то и земя-та, и кого-то Хрїстїанскїй народъ почита, за да мѹ покаже нѣкой образъ и леснина да повѣди тогозы

мѹчителя. Като се молѣше Богѹ така съ усердна теплота, яви мѹ се въ пладнина образъ на Крест-атъ Господень, изображенъ и начертанъ съ звѣзды, и блѣщеше повече отъ слънце-то, и беше написано на него: симъ повѣждай (съ това ще повѣдишъ). Това крестное начертанїе и образъ видоха сички-те войнѣ, и чѹдехасе. И многина отъ нихъ начеха да се боатъ и да се ѹмнавать; защото на онова време тазычницы-те имаха крест-атъ за злополѹчно знаменїе, че на онова време най големо-то наказанїе и смерть кръст-о беше, сирѣчь распинанїе на крестъ, за това се и боеха войнѣ-те. А царь Кѡнстантїнъ се намѣрѹваше въ големо недоѹмѣнїе и размышленїе. Презъ нощь прочее като спаваше яви мѹ се самъ Хрїстосъ Господь, и показа мѹ пакъ знаменїе-то на Крестъ-атъ, и рече мѹ: направи такова подобно знаменїе, и заповѣдай да го носатъ предъ полкове-те войнски, и не самѡ Максентїа, но сички-те твои противницы ще повѣдишъ. Като стана царь отъ спаванѣ-то, повѣствѹва на болярѹ-те видѣнїе-то мѹ, и привикна искѹсны и мѹрафетлїи златари, и заповѣда имъ да направатъ честный крестъ отъ злато, и бисеръ, отъ драгоцѣнный камень споредъ начертанїе-то и образ-атъ на видѣнїето: заповѣда и на сички-те войны да тѹратъ крестное знаменїе на орѹжїа-та имъ, и да го начертатъ на шлемове-те и на щитове-те имъ. Я злочестивый Максентїй като чѹ Кѡнстантїново-то нашествїе во Італїа напротивъ Римъ, съ голема дерзость изведе Римска-та войска, и опречисе напротивъ великагѡ Кѡнстантїна. Тогава заповѣда Кѡнстантїнъ да носатъ честный крестъ предъ войска-та мѹ, и като се сразиха и твърде зле биха съ Максентїа, повѣдиха го и многѹ войска избиха мѹ, и єдва самъ Максентїй отбѣгна съ оныа, кои-то беха около него. Й като го гонеше Кѡнстантїнъ и той бѣгаше презъ мост-атъ на Тыверъ Римската рѣка, попѹщенїемъ Божїимъ строшисе мостъ, и като дрѹгїй Фарашнъ, исполниха сичката рѣка съ колесницы-те, конѣ-те и орѹжїата и удавихасе въ нея. Я великій Кѡнстантїнъ съ повѣда и слава влезна въ Римъ, и посреснаха го сички-те люде съ велика радость пречестнѡ: а онъ воздаваше благодареніе на Бога че силою честнагѡ и животворящагѡ Креста повѣди мѹчитель-атъ. А за поменъ на тая преславна повѣда постави крест-атъ нагредъ Римъ на єдинъ каменный высокїй столпъ (дирекъ), и написа на него: съ това спасително знаменїе свободисе това градъ отъ мѹчителскї-а трема.

И вторый пѹть, като имаше бой съ Вузантїаны-те, понеже двапѹти повѣжденъ стана отъ нихъ, и намѣрѹвашесе въ голема печаль и скорбь, и като беше вечерь. погледна на горе камъ небо-то, и виде писанїе сочиненно съ звѣзды, кое-то изображаваше това: Прикани ме като си печаленъ и оскорбенъ, и ще те избавимъ, и ще ме прославишъ. Ѹплашисе прочее, и пакъ погледна на небо-то, и виде крест-атъ начертанъ на небеса каквото и первѡ, и около него това написано: съ това знаменїе ще повѣдишъ; и така като носеха крест-атъ предъ войската мѹ, повѣди сички-те мѹ противницы Кѡнстантїнъ великїй и Зема градъ Вузантъ, щото послѣ распространи и нарече го отъ има-то си Кѡнстантїнополь.

А третїй пѹть като имаше брань съ Скуѳаны-те на Дунавъ рѣка, пакъ се яви на небеса спасително-то орѹжїе, и повѣди каквото и первѡ. И отъ тая причина като разѹмѣ царь Кѡнстантїнъ сила-та на крест-атъ распатагѡ Хрїста, и того самаго повѣрѹва че є истинный Богъ, крестися въ него заеднѡ съ достопохвална-та мѹ майка Блена, кое-то като премногѹ Боголюбива испроводи съ многѹ имѣнїе во Іерѹсалимъ да намѣри честнаго сѹщаго и животворящаго Креста Господна; а она като отиде во Іерѹсалимъ виде свати-те мѣста, и очисти ги отъ скверны-те Ідолы. Я тогава Патрїархъ въ Іерѹсалимъ беше Макарїй, кой-то съ пристойна честь посресна царица-та. Блаженная же царица Блена като сакаше да намѣри скрыенный отъ Ѳеи-те животворящій крестъ Господень, привикна сички-те Бреи, и пыташе ги, да и покажатъ мѣсто-то, гдѣто є скрытъ честный крестъ Господень; но тїа като се отричаха и казѹваха че не знаатъ нищо, царица-та Блена заплаши ги че ще да ги мѹчи и бїе: а тїа казаха и єдинъ старъ мѹжъ именѹемъ Ѳда, и рекоха: че тозы може да ти каже и извѣсти онова щото трѣсишъ, защото є сынъ на честнаго пророка. И като го пытаха многѹ пѹти, а Ѳда се отричаше и не казѹваше нищо, заповѣда царица-та да го фърлатъ во єдинъ ровъ дълбокъ, въ кой-то като посѣде нѣколко врема, обѣщасе да каже; и като го извадиха отъ тамѡ, отведе ги на мѣсто-то, гдѣто беше гора голема, насыпана съ земя и каменѣ,

и гдѣто Адріанъ царь Римскій бѣше направилъ наскоро храмъ на богина Афродіта. и въ него бѣше поставилъ кѹмира: и тамѡ той Іѹда показа че є скрытъ крестъ Господень. Я царица Елена заповѣда да развалятъ Ідолскіа храмъ, а земла-та и каменѣте да отдигнатъ и да копатъ. Я патріархъ Макарій като се помоли Богѹ на това мѣсто, єто излезна меризма благомиришлива, и веднага се тои гроб-о и краіево-то мѣсто къ востокъ, и тамѡ близѡ намѣриха закопаны три кръстове, и послѣ намѣриха честны-те гвозди. И като непознаваха сички-те, кой є былъ крестъ Хрїстовъ, слѹчисе на това време да изнесатъ єдинъ мертвецъ да го погребатъ. Тогава заповѣда Макарій патріархъ да се запратъ, и рече да положатъ на умрелы-а человѣкъ кръстове-те єдинъ по єдинъ. И като положиха крест-атъ хрїстовъ, веднага оживѣ мертвец-о. и востана та ходеше. А царица-та сосъ радость като позна честный крестъ, поклони мѡ се, и цѣлѹва го: така и сички-те цареви человѣцы, кои-то беха съ нея. Я други-те неможеха да видатъ и да цѣлѹватъ святый крестъ, защото беше многѡ народъ и ставаше утѣсненіе, и молихасе царевнъ отъ далече да го видатъ. Тогава Макарій патріархъ Іерѹсалимскій застана на єдно высоко мѣсто, и воздвигна на высоко честный крестъ, и обави го на сички-а народъ: а той викаше велегласнѡ: Господи помилѹй. Я отъ тогава се наче да става праздникъ Воздвиженїа честнагѡ креста Господна. Я царица Елена земаго себеси єдна часть (парче) отъ честно-то древо, така и гвозди-те четыри; а дрѹгото положи во єдинъ сребрянный ковчегъ, и даде го на Макарїа патріарха да го чѹва за послѣшны-те родове. Тогава Іѹда заедно сосъ многѡ дрѹги жидове (Евреи) повѣрѹва, и крестисе, и наречесе во святомъ крещенїи Кѹріакъ, кой-то послѣ стана патріархъ Іерѹсалимскій. Святая же царица Елена заповѣда по сички-те свати мѣста во Іерѹсалимъ да направатъ церкви, первѡ заповѣда да направатъ церква воскресенїа Господа нашегѡ Іисѹса Хрїста, гдѣто беше святый гробъ Хрїстовъ, и гдѣто се намѣри честный крестъ; заповѣда пакъ да направатъ въ Геѳсиманїа, гдѣто гробъ пресватыа Богородицы честнагѡ Єя успенїа; сетне дрѹги осмьнадесать церкви созида, и като ги украси сосъ секакъвъ доброты, и съ доволны потребы подари, отиде въ Кѡнстантїнополь, кой-то носеше сосъ себеси горереченно-то честно древо, и святы-те гвозди, съ кои-то беше прикованно тѣло Хрїстово. Блаженный же царь Кѡнстантїнъ честно-то древо въ златный ковчегъ положи, а отъ святы-те гвозди єдинъ во Адріатїйско море фърли свата Елена, когато се връщаше отъ Іерѹсалимъ въ Шариградъ, за да се утиши море-то, защото става голема бѹра и волненїе (фѹртѹна) морско, а дрѹгій гвоздь вкова царь Кѡн. въ шлемать си (презглавїе-то си), третій прикова въ броздыте (ремицыте) на ѹзда-та си коня, за да се испълни онова щото рече пророкъ Захарій: въ день о҃нъ бѹдетъ, є҃же во оу҃здѣ коня, сто҃ г҃ѹ вседержителю; а четвертый гвоздь даде царица Елена Тревїрцѡмъ въ соблюденїе.

Като се върна свата Елена отъ Іерѹсалимъ во Вѹзантїа (Шариградъ), Христолюбивый царь Кѡнстантїнъ направи три големы кръстове, споредъ число-то на оныа щото виде на небеса, като имаше бой сосъ противницы-те мѡ, каквото рекохме по напредъ, кои-то направи, отъ драгоцѣнны вещи (неща), и написа на нихъ сосъ златни писмата тыа рѣчи: IC XC NIKA, то єсть побѣждаай. Единъ крестъ постави къ востокъ на єдно высоко торжище, дрѹгій постави надъ червлены-а столпъ Римскій на братолюбно-то мѣсто, третій искачи надъ мраморно-томѣсто весма прекрасно, гдѣто се хлѣбове-те продаваха; на това мѣсто многѡ знаменїа и чѹдеса станѹваха креста ради святагѡ. Гдѣто свидѣтелствѹватъ многи че аггелъ Господень трипѫти въ година-та славаше ноща на това мѣсто съ голема свѣтлость и кадеше честный крестъ, и поеше пѣснь трисватѹю сладкимъ гласомъ, и паки на небо восхождаше: єдинъ пѫть на Воздвиженїе честнагѡ креста, дрѹгій въ 3̄ день на Маїа, и третій на Крестопоклонна недѣла во святый великій постъ.

Требѹва обаче да воспомениме и това, че честное и животворящее древо креста Господна когато бѣше пленено и обладано отъ Персїаны-те (Ацемете), и пакъ возвращено во Іерѹсалимъ съ голема радость на Хрїстїаны-те. Като царствѹваше Фѡка царь Греческій, Хосрой царь Персїйскій облада Єгѵпетъ, Африка, Палестїна, и зема Іерѹсалимъ, и многѡ Хрїстіаны уби, и плѣни (разграби) церковни-те сокровища и украшенїа, и помеждѹ дрѹги-те вещи зема и това многоцѣнно сокровище, честно-то древо сирѣчь, и отнесе го въ Персїа (Ацемъ). Послѣ по смерть-та на Фѡка стана царь Греческій Ираклій, кой-то радеше и стараешесе многѡ да побѣди Хосроа, но многажды побѣдисе отъ него, и за това просеше мѡ миръ, но не полѹчаваше. Тогава прочее като се намѣрѹваше въ голема скорбь, припадна на Бога и на негова помощь, и заповѣда на Хрїстїаны-те да се молатъ Богѹ сосъ бдѣнїа и посты да ги избави Богъ отъ тоа невѣрный и гордѣливый царь Персійскій, кой-то се хваляше да истреби сички те Хрїстїаны, и хвалеше има Хрїстово. Напоконъ като собра сичка-та си войска, и съ надежда на Божїа помощь возвыжига сосъ крестна-та сила, и отиде напротивъ Хосроа, и като се сразиха съ него и твърде зле би, побѣди го и прогна, и сичка-та почти Персійска земла завоева и облада, и многѡ полкове мѡ побѣди. Я послѣ по нѣкое врема Сироесъ сынъ Хосроевъ, испроводи на Ираклїа царя Греческаго многѡ дарвы и молѣше мѡ се да се смири съ него и да престане да не плѣни веке и да обладава земла-та Персійска. Тогава Ираклій като сотвори миръ сосъ Персійскій царь, зема отъ Персійска-та земла животворящее древо креста Господна, кое-то беше плѣнилъ Хосрой отъ Іерѹсалимъ, и кое-то четыренадесать години беше у Персїаны-те. И токава като се върна отъ бойатъ царь Греческій сосъ многѡ корысти, и сосъ честно-то древо, славяше Бога, за щото мѡ помогна, та побѣди противника си и зема честный крестъ Господень. И като го занесе и дойде до Іерѹсалимъ, зема царь Ираклій самъ честно-то древо на рамена-та си да го внесе и постави на прежно-то мѡ мѣсто, и беше се облекалъ во одежда царска, златна, и съ многоцѣнны каменѣ украшенна, и на глава-та вѣнецъ царскій, но тогава стана чѹдо предивно: защото на тоа часъ се запре на тыа врата, чрезъ кои-то на лобное мѣсто отиваше, и не можеше да се помѣсти ни назадъ ни напредъ, и като се чѹдеха сички за такова нещо чѹдно приключенїе, Захарій патріархъ Іерѹсалимскій, кой-то беше излезналъ сосъ сичкі-а народъ Іерѹсалимскій да го посресне, виде аггела Божїа, че стоеше во врата-те като молнїа (свѣткавица), кой-то запираше флаванѣ-то и казѹваше: съ таковъ образъ не носеше создатель нашъ това честное древо тѹва, каквото го вы (вїе) носите. Това патріархъ като виде и чѹ удивисе и обърнасе та казѹва на царь-атъ: виждь царю, че не ти є возможно съ такыва богаты дрехи облеченъ, и украшенъ да внесешъ това свято древо, кое-то ѹкогїй Хрїстосъ за наше-то спасенїе страна като сиромахъ и понесе го: ако да сакашъ прочее да внесешъ неговы-а крестъ, негова-та нищета (сиромашество) послѣдвай. Тогава Ираклій соблече царски-те си дрехи и вѣнец-атъ, и облечесе въ просто и сиромашко облекло, и понесе честно-то древо на крест-атъ Господень безъ никакво запиранѣ, и ходеше съ босы нозѣ, и внесе го въ церква-та на мѣсто-то, отъ гдѣто беше взатъ отъ Персійскі-а царь, тамѡ пакъ постави благочестивый царь Ираклій крестное древо. И тогава стана голема родость и веселїе за возвращенїе креста Господна на сички-те православны Хрїстіаны, кои-то се хвалѣха и славеха Хрїста Бога, кланяющеся честномѹ и животворящемѹ крестѹ Господню.

С. Димитрій Ростовскій.

СЛОВѢСНОСТЬ СЛАВѢНО-БОЛГАРСКА.

(Виждь на 6, и 27 стран.)

Рекохме, че азык-о є изобразителный знакъ на секій народъ. Но да опише человѣкъ причина-та и средства-та, кои-то са способни и пристойни за удобренїе и совершенство на тоа изобразителный знакъ, требѹва да напълни и да опише єдна многопространна книга, та така да ги предпостави приличнѡ, и кои-то совсемъ що не се смѣшѹватъ въ тїа кратки описанїа, но по крайней мѣрѣ нека да опишемъ баремъ онова, кое-то единъ родолюбивый ревнитель предпоставлава въ народ-атъ и казва: Славяно-Болгарска словесность да се возроди первѡ и первѡ требѹватъ пристойни и способни училища, кои-то са основанїе и корень не самѡ на словесность-та, но и на благонравіе-то, на вѣрата, на гражданство-то, на торговїа-та, на хѹдожества-та, на искѹства-та, на жизноизобрѣтеніе-то, на изобразителны-а знакъ, на успѣх-атъ въ сички-те добры работы, на благополѹчіе-то и благоденствіе-то, а най послѣ на име-то народно и словесно, а не отъ просвѣщенны-те людіе на свѣт-атъ ненавидимо и презрително.

Ради да се испълнатъ и совършатъ тїа вышеречения, и да се возобрази тая Славяно-Болгарска словесность требѹватъ училища

сходни и пристойни за да содѣйствѹватъ на това предпочтенно отъ сички-те дрѹги работы намѣреніе, и общонародно желаніе и достойнство. Но нѣчаднw и нещастливw, не знамъ какво да реча, совсемъ щото се намѣрѹватъ такіи природни и соразмѣрнw пристойни, но содѣйствителни и многонародни народ-о нема въ настоящее градища за да учредатъ и устроятъ такиви учителства, щото да послѹжатъ и да совершаватъ онїа средства и наставленїа, кои-то можатъ да открывать и да развиватъ цвѣтове-те на Словесность-та. То сегашно-то состоаніе учитеско, слава на мѹдроправително-то Начаство почти по сичка-та мѹ держава учреждавасе, и съ велика ревность болѣе и болѣе устроявасе, но за причина на малонародїѣто по сѣкаде нещe да успѣе никогда въ тыа степени, кои-то содержаватъ въ себеси благоѹханїа всѣхъ благихъ. Кажи ми, кой градъ има сто или двесте тысящы народъ, щото да посрещнѹва и иждивенїа-та потребни, и да има чеда-та си съ пристоенъ и способенъ возрастъ во училище-то по крайней мѣрѣ баремъ до шестьнадесать или осмьнадесать годины? съ кой-то возрастъ рѣдко пристигнѹватъ и въ многонародны-те градове, нежели въ малонародни-те градища. И съ такова сегашно щото иматъ на днешній день состоаніе дрѹго не послѣдѹва, самw єдно има че иматъ школы, иждивенїа же несоразмѣрни и устроенїа, и да не речемъ всѣи, но безъ всякое прекорѣчїе, соразмѣрны сосъ ревностьта и иждивенїа-та многи, неѹспѣшны въ совершенство, въ кое-то народ-о може да уповае возрожденіе на словесность Болгарска.

Пріятелю! като говоримъ тыа рѣчи, немой да речешъ, че уничтожавамъ и укорявамъ сегашни-те училища, не дай Боже! пачеже и ублажавамъ ги и радѹюся дѹхомъ! защото са тїа всистинnѹ предтечи, предводители и спомоществователи, на онова, кое по мнѣнїю моемѹ ще предпоставимъ въ смотреніе и разсѹжденіе на сичкїа народъ, че є пренѹжно и за Славано-Болгарска словесность неотбѣжно.

За да се подтвержда̀ватъ сегашни-те училища за всегдашно-то имъ бытіе и присѹтствіе, и за да даватъ рожбы такивы, отъ кои-то народ-о да има ѹпованіе за благій ѹспѣхъ на возрожденіе Славено-Болгарскїа словесности, никакво дрѹго средство не є возможно да исполни това благое народно ѹпованіе, точію єдно общонародно училище, кое, като се ѹчреди и опредѣли, ще испълни сички-те желанїа; защото отъ сички-те дрѹги градища, като пріиматъ ученицы-те добро начало въ помѣстни-те имъ училища, и като са на способный возрастъ и усердно желаніе за высокостепенни ученїа, ще дохождатъ въ това училище за совершенство на ученіе-то имъ. Въ кое ще прихождатъ, казвамъ, отъ секаде сосъ ревность, и кое се обѣщава да предпостави на свѣт-атъ такиви окончанїа, кои-то са вѣчнопаматна честь и похвала общонародна. Кое казвамъ, обѣщавасе да возобрази за народ-атъ и учители, отъ кои-то има на днешній день голема потреба; защото правятъ училища, а учители немать, и свящennицы просвѣщенны и ученны, кои-то са украшеніе церковно, и подкрѣпленіе вѣры; сосъ єдна рѣчь ще возображава и учители, и свящennицы, и риторы, и проповѣдницы церковны, и єстествословцы, граждане ѹчтивы, хѹдожественницы искѹсны, и пр. и пр. и пр.

Такова єдно училище первw и первw требѹва да є на средоточїе, сирѣчь въ среда-та помеждѹ сичкі-а народъ. Второ требѹва да є на мѣсто, кое-то има здравъ и благораствореnъ воздѹхъ, пища (тденѣ) и питіе презобилнw, и гдѣто има сосѣдницы отъ Оттоманскій народъ. Третw главніи, и искѹснїи учители слѣдователнw: двама по крайней мѣрѣ Славено-Болгарски, єдинъ Греческій, єдинъ Оттоманскій, и єдинъ Френскій, при симъ и єдинъ свящennикоставитель, гдѣто, като става катаднevна церковна слѹжба, и като присѹтствѹватъ на сека слѹжба общw сички-те ученицы, да наставлава и обычава оныа, кои-то иматъ ревность за свящenство. Сички-те ученїа: Грамматїка, Землеописаніе, риторїка, Єстествословіе, нравность и пр. и пр. да се предаватъ на Славано-Болгарскій азыкъ неотмѣнnw, а споредъ опредѣленно врема на Греческій, Оттоманскій и Френскій. Церковна-та слѹжба всегда да се прочита на Славенскій, подобнw и церковни-те преданїа и поучения така каквото и высокоѹмни ученїа.

No знамъ добрѣ, пріятелю, че ще да речешъ това твѣрде пристойнw и весма полѣзнw предпоставлаваш и совѣтѹваш, но по добре є да ми кажешъ по напрешъ средства-та съ каковъ начинъ и способъ става такова єдно училище, па тогава ми казвай онова щото отъ него происходи добро и полза; защото знаешъ че Болгарє-те

за такова нещо твѣрде голема склонность нематъ, и не са достойни єдно таково свято дѣло за народна вѣчнопаматна полза да совършатъ и да устроятъ, не чѹвствѹватъ и не познаватъ какво добро отъ такова построеніе и учрежденіе происхожда и раждасе. и не щатъ да содѣйствѹватъ нищо. Азъ ѹбw напротивъ ти отговарамъ и казвамъ, че Бѣлгарє-те совсемъ ѹо казвашъ, че не чѹвствѹватъ и не познаватъ какво добро происхожда отъ єдно такова построеніе, и совсемъ щото са сиромаси, но споредъ честолюбіе-то, кое-то природнw иматъ, не ще да останатъ по долни ако не отъ дрѹги-те баремъ отъ Армены-те, стига самw да имъ предпостави человѣкъ въ смотреніе-то имъ и разсѹжденіе-то онїа средства, кои-то такова нещо устроявать и за всегда сохранявать, чѹвать и подкрѣплявать Тїа, като совзематъ намѣреніе, рачатъ ли тогава да остават на диръ и отъ най малонародныа народъ? Стига самw да дойдатъ въ чѹвство и да познаматъ, че ще да предстоявать и радатъ за нѣкое свѣтно и растлѣнно дѣло, но за вѣчнопаматно и безсмертно; не за нѣкое беззаконно и нравности противно дѣло, но за Богоданно на сички-те вообще человѣцы и преблагонравно; не за нѣкое жестоко и непріятно дѣло, но за кротко и благопріятно житейство; не щатъ да радатъ за нѣкое непочтенно и укоренно отъ сичкі-а свѣтъ дѣло но за граждansко и прехвално возображеніе и учтивость; не за нѣкое въ темнота заблѹжденно и уничиженно дѣло, но за просвѣщеніе и украшеніе ума; не за нѣкам проста причина, но за возобразителный знакъ, исправленїе народнагw мзыка и стажаніе инихъ азыковъ; не за нѣкое, казвамъ, уничижително дѣло, но за предпочтенно и отъ тыа многоцѣнны камени, и отъ сички-те народове подражателно и прехвално; не за нѣкое нещастно дѣло, но за всегдашній придобытокъ, и въ хѹдожества различни и на живот-атъ весма потребни благополѹчный ѹспѣхъ; не за невоздержаніе, но за смиреномѹдріе; не за непостоянство, но за благочинїе и спокоеніе; не за противленіе на добри-те и полѣзни дѣла, но за послѹшаніе и покореніе; сосъ єдна рѣчь, ще да предстанѹватъ и ще радатъ за такова нещо, кое-то є въ сички-те просвѣщенны и благоразѹмны людїе предпочтенно и преславно; кое є и Богъ ѹгодно, и человѣкъ полѣзно; и кое най послѣ има-то имъ без смертно и вѣчнопаматно въ потомцы-те имъ за славный примѣръ ще остави.

Довлеетъ, возлюбленный, самw по должности да предпоставиме мы онова, кое-то взыраe и предобавлава примѣры за єдно такова ѹстроеніе и показва средства спомоществителни, а потомъ состои на ревность-та народна и честолюбіе-то ѝ. За краткорѣчіе нека да оставиме оныа примѣры, кои-то ставатъ посвѣт-атъ за такова нещо, и въ кои-то гледашъ че спомоществѹватъ вообще съ велика ревность не самw богати-те и велможи-те, но и тыа сѹщїа вдовицы содѣйствѹватъ и спомоществѹватъ несъ мало нещо, но и сосъ онова, кое превосхожда сила-та имъ; кое, казвамъ, приноси за помощь сребренницы и пр., нѣкоа, като нема наслѣдницы, подарѹва и сичка-та си къща и имѣніе; а нѣкоа или нива, или лозїе, или и дрѹго какво и да бы было мало сирѣчь или големо съ велика ревность приносатъ и подарѹватъ самw и самw да се покажатъ и тыа сопричастны на това свято дѣло. Нека оставиме, казвамъ, такивы неисчетны и прешлы примѣры, и нека воспоменемъ и предпоставимъ тыа, кои-то са на днешній день, и кои-то имашъ предъ очи-те си ката день тамw гдѣто живѣешъ. Казватъ ми за таквїа ѹстроенїа и учрежденїа учителски въ Смырна, кои-то на днешній день присѹтствѹватъ и ѹстроявате. и кои-то не є странно и неспособно да предпоставиме за примѣръ въ Болгарскї-а народъ, за да познаемъ съ каковъ начинъ и способъ такива нещa ставатъ и ѹстроявасе. Нека оставиме онїа, кои-то са ѹчрежденни и ѹстроенни отъ на западна-та церква тамw народъ, и кои-то са прехвални и достойноподражателни колкѹто за момчета, толкѹва и за момичета; нека оставиме така и онїа, кои-то иматъ въ Смырна Арменє-те, и кои-то са прехвални не самw че ѹчатъ чеда-та си и предаватъ сички те наѹки на матерны-атъ имъ азыкъ, но и дрѹги азыцы сѹвременнw ѹчатъ, и пречѹднw ѹспѣвать съ не самw во свой-атъ си азыкъ, но и въ дрѹги-те, кои-то во єдно общо народно училище ѹчатъ, и кой-то ѹспѣхъ не се вдава въ дрѹго, самw на сегашно-то новосочиненно отъ патьнадесать лица содрѹжество за училища-та имъ, и съ таковъ способъ пристигнаха въ голема похвала училища-та имъ колкото за мѫжки-те толкова и за женски-те имъ челатъ. И нека посмотриме на училища-та, кои-то се отъ

на восточна-та церква народъ въ мало нѣкое врема и направиха и устроиха. Освень взаимни-те училища, кои-то учредиха почти предъ седмь, или осмь годины колкото за мѫжески-те толкѹва и за женски-те дѣца, и кои-то се направиха отъ различни содрѹжества, и подтверждаватсе отъ нихъ и до днесь пречѹдно, многопохвално и благоѹспѣшно, послѣшно показа Смирнейскїѡ народъ голема и рѣдка по свѣт-атъ ревность за общонародно-то училище, кое-то големы-о предъ тры годины пожаръ изгори. Благоразѹмни-те Смирнейски жители, совсемъ щото подкрѣпляватъ вышереченни-те седмь взаимни училища, и толкѹва многѹ за нихъ посрещатъ иждивенїа, честолюбїемъ обаче не презрѣха и това, кое-то є главно и отъ сички-те дрѹги предпочтенно. Казѹватъ, че нѣкои повече отъ двесте хїлядшгроша собраха помеждѹ си! секїй сирѣчь споредъ сила-та си, и сека смѣжность (єснафъ) споредъ умноженїе-то, и споредъ вещество-то имъ кой древеса, кой, каменѣ, кой площицы, керемидѣ, гвоздіе, дъски и пр. и пр. секїй споредъ сила-та си и споредъ художество-то си, и секїй споредъ народна-та мѹ ревность и любовь принесе и подари щото пристигна на тая сѹма спомоществованіе-то и на това собраніе, отъ кое-то правятъ сега и училище-то, и за да има всегдашно подтвержденіе и подкрѣпленіе, правятъ сѫщевременно за помощь лавки (магаза), нѣкои до 20 отъ кои-то приход-о да посреснѹва иждивенїа-та за учители-те и пр.

Скажи ми, искренный мой пріателю, на истина ли є това що говоримъ, или ти говоримъ басни и прикаски? Ты си тамѡ и знаешъ ги отъ мене многѹ по добрѣ, кажи така ли є. или не. Азъ предпоставихъ тоа въ Смирна примѣръ, щото знаешъ твърде добре за да увѣришъ съ твои-те повсемѣсячни списанїа Болгарскї-а народъ да познае съ каковъ способъ благоразѹмни-те людіе по свѣт-атъ устроюватъ такѹва общонародны ползы и вѣчнопамятны. Нека смысли сега секїй благоразѹмный и народный ревнитель тоа Смирнейскїй на восточна-та церковь народъ, кой-то не є споредъ умноженїе-то мѹ повече отъ 60 хїлядъ, като съ честолюбіе-то мѹ и благоразѹмїе-то мѹ устроюва єдно общонародно свято дѣло, а Болгарскїй народъ, кой-то се соразмѣрно сочинява почти отъ пать мїллїоны, не є ли достоенъ барем колкѹто за Смирнейскїатъ народъ? ѡ нечѹвствованіе доброты! ѡ стыдъ! ѡ уничижително состоянїе! . . . . . Болгарскїй народъ, ако да чѹвствуваше и ако да имаше єдна тысящночастица на ревность-та, коя-то иматъ дрѹги-те народове, не щеше да остане да дири отъ това свято дѣло, и не щеше да лиши юношество-то си отъ тоя богоданный вообще на сички-те человѣцы даръ.

Первѡ и первѡ по первы-те народни людіе и по возможни-те щеха до собератъ спомоществованіе помеждѹ си, секїй споредъ сила-та си, и споредъ имѣніе-то си, и като благоразѹменъ и первенствѹющъ, за да даде примѣръ на дрѹги-те, щеше съ голема ревность и любовь да спомоществѹва да предстоява и да приканюва дрѹги-те соотечественницы; защото, като видатъ по долни-те хора, че со все сърце предстанѹватъ прежни-те и предстоватъ, ще да ги подражаватъ и тїа, и секїй споредъ сила-та си, и споредъ честолюбіе-то си не щеше да остане на диръ отъ онова щото мѹ дохожда отъ рѫка; че за такивы работы стига самѡ да стане поревнованіе, и стига самѡ да ги поематъ благоразѹмни-те и предпочтенни людіе по сички-те градове, градища, села и пр. и да ги устроватъ, а послѣ, като остане за дрѹги-те, тїа самѡ отъ себе ще помагатъ съ голема ревность и любовь. Народный пріателю! Каквомнишъ, сички-те по секаде Болгарє не са ли длъжни на отечество-то си за єдно такова свято дѣло? Тїа най паче са должни; защото по смотренію Божїею отдалечихасе отъ отечество-то си, и познаха помеждѹ просвѣщенны-те людіе и видоха какво произникнѹва отъ това с. дѣло, кое и най малонародный народъ устроява и учреждава на тоа златный и свѣтлый вѣкъ.

Любородный пріателю! не ти говоримъ то отъ дрѹга нѣкоя причина, но като смыслихъ онова щото казѹва: нека попыта секїй себе си какво добро може да направи на дрѹгиго, а най паче на свои-те си, сочинихъ това предпоставленно мое мнѣніе, за кое вы молимъ да го опишете во єдно отъ Любословїа-та ви, за да го прочитатъ любочитатели-те, и ако го намератъ благословно и полезно нека ме познаатъ за теплѣйшїй ревнитель Словесности народныа, а ако ли напротивъ молимъ за человѣколюбно снисхожденіе.

Єдинъ ѿ любородныхъ.

Преводитель и издатель списанїа сегѡ Кѡнстантінъ Г. Фотїновъ.

ОГЛАВЛЕНІЄ.

Септемврія, и Благонравіє	стран. 81
Індіктіωнъ	— 82
Соновидѣніє Δѫкіаново	— 83
Хрістіанство	— 86
Славенска древность	— 88
Воздвиженіє честнагѡ креста Господня	— 90
Славено-Болгарска Словесность	— 93

Цѣна за 12-те єдинолѣтна предплащанна.

1 Патофрангъ въ Смурна.

1 Двестолпникъ въ Цариградъ при Г. Ралли Х. ПZ. Мавріди.

6 ½ Рѫбли за Рωссіа.

3 Рѫбіе-та за Влахіа, Сербіа и Босніа.

25 Гроша за Ѳракіа Болгаріа, и Македонія во Філіппополь при Г. Кωстаки Д. Моровенова.